

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput III. Innocentius III. Arelat. (a) Archiepiscopo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

CAPUT III.

Innocentius III. *Arelat. (a) Archiepiscopo.*

MAjores (b) Ecclesiæ causas, præsertim articulos fidei contingentes, ad Petri Sedem referendas intelligit, qui eum quærenti Domino, quem discipuli dicerent ipsum esse, respondisse notavit: Tu es filius DEI vivi; & pro eo Dominum exorasse, ne deficiat fides ejus. Hæc igitur te notasse sollicitè coniecimus evidenter, qui ut hæreticos Ecclesiam impugnantes meliùs nostrâ munitus auctoritate repellas, quibusdam quæstionibus, quas contra Catholicos moverant, nos postulas respondere. Asserunt enim parvulis inutiliter baptisma conferri; quod nituntur tam ratione, quàm auctoritate probare. Illud primò, & præcipuè inducentes, quod cum secundum verbum Jacobi Apostoli dicentis in epistola sua: Charitas operit multitudinem peccatorum: & juxta testimonium Veritatis in Evangelio de peccatrice, quæ ipsius pedes laverat, perhibentis: Dimissa sunt ei peccata multa, quoniam dilexit multum, non nisi per charitatem, & in charitate crimina dimittantur: parvulis, qui nec sentiunt, nec consentiunt, & charitatem non habent, quæ sentientibus, & consentientibus tantum infunditur, peccatum non dimittitur in baptismo, & sic eis baptisma non confertur, quia non est talibus conferendum. In Evangelio quoque legitur: Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit; qui autem non crediderit, condemnabitur. Unde parvuli, siue fuerint, siue non fuerint baptizati, condemnabuntur, utpote non credentes. Ad id autem taliter respondemus, quod baptisma circumcisioni successit: absit enim, ut in illam damnatam hæresim incidamus, quæ perperam affirmabat, legem cum Evangelio, circumcisionem cum baptismo servandam; quoniam secundum Apostolum dicentem ad Galatas: Si circumcidimini, CHRISTUS vobis nihil prodest. Cum ergo circumcisio, tam adultis, quàm parvulis ex præcepto Domini conferretur, ne baptisus, qui successit in loco ipsius, & generalior tamen existit, cum tam viri, quàm (c) feminae baptizentur, minoris videatur effectus, tam adultis est, quàm parvulis conferendus. Nam sicut olim sine distinctione qualibet Mosaica lex clamabat: Anima cujus præputii caro circumcisâ non fuerit, peribit de populo suo; ita nunc distinctè vox intonat Evangelica: Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, non intrabit in regnum Dei, ab hac generalitate, nec sexum, nec ætatem excludens. Unde sicut anima circumcisâ de populo suo non peribat; sic qui ex aqua fuerit, & Spiritu sancto renatus, regni cælorum introitum obtinebit. Cautè tamen adnotandum, quantum plus baptisus hodie conferat Christianis, quàm quondam Judæis circumcisio contulisset. Dicitur est in fine prædictæ auctoritatis inductæ de veteri lege: Peribit de populo suo; in Evangelica verò veritate subjunctum est: Non introibit in regnum Dei. Quoniam etsi originalis culpa remittebatur per circumcisionis mysterium, & damnationis periculum vitabatur, non tamen perveniebatur ad regnum cælorum, quousque per mortem Christi fuit omnibus obsertatum: sed per sacramentum baptismi Christi sanguine rubricari, culpa remittitur, vitatur periculum, & ad regnum cælorum etiam pervenitur, cujus januam Christi sanguis fidelibus misericorditer referavit. Absit enim, ut universi parvuli pereant, quorum quotidie tanta multitudo moritur, quin & ipsi misericors DEUS, qui neminem vult perire, aliquod remedium procuraverit ad salutem. Cæterum ex vi litteræ satis patet, prædictas auctoritates intelligendas esse tantummodo de adultis, qui habent multitudinem peccatorum; cum de parvulis non possent intelligi, qui prædicto tantum originali tenentur. Similiter etiam illa alia auctoritas solvenda est: Qui crediderit, & baptizatus fuerit, &c. cum non possint credere parvuli, sed adulti: & ob hoc tota auctoritas hæc intelligenda est tantummodo de adultis, ne ad alios prima, & ad alios secunda clausula referatur: quamvis nonnulli concedant, quod parvuli credunt, non per usum, sed per habitum fidei, quam suscipiunt in baptismo: sicut & alia multa verba secundum communem usum loquendi, non ad actum, sed ad aptitudinem

Hhhh 2

referun-

D.D. Gonzal. in Decretal. Tom. III. Pars II.

referuntur. Illud ergo, quod opposites inducunt, fidem, aut charitatem, aliasque virtutes parvulis, utpote non consentientibus, non infundi, à plerisque non conceditur absolutè, cum propter hoc inter Doctores Theologos quaestio referatur, aliis asserentibus per virtutem Baptismi parvulis quidem culpam remitti, sed gratiam non conferri; nonnullis verò dicentibus, & dimitti peccatum, & virtutes infundi habentibus illas quoad habitum, non quoad usum, donec pervenerint ad adultam aetatem.

NOTÆ.

(a) **A** Relat.] Michaëli videlicet, qui temporibus Innocentii III. Ecclesiæ Arelatensi præfuit. De Metropoli Arelatensi egi in cap. 16. de offic. deleg. In tertia autem collectione, sub hoc titulo, cap. 1. ubi reperitur textus hic, tantum legitur, *Idem*.

1. (b) **Majores causa.**] Consonant textus in cap. omnis 3. 2. q. 6. cap. relatum 15. 11. q. 1. cap. 2. 18. dist. cap. multis 5. 17. dist. cap. 1. dist. 20. cap. ut debitus 59. de appel. Felix Papa epist. 3. in princip. *Semper dubia, & majora negotia terminum ab hac sancta Sede à tempore Apostolorum, qui eam suis documentis instruxerunt, accipere consueverunt.* Jul. Papa epist. 1. ad medium: *Ad Sedem Apostolicam, quasi ad matrem, atq; apicem, omnes majores Ecclesiæ cause, & judicia Episcoporum recurrant.* Damasus epistol. 3. ad medium: *Sedis Apostolica majores causa reservatae sunt, atque solidatae.* Vigilus Pontifex epist. unic. cap. 7. *Ad sanctam Romanam Ecclesiam tam summa Episcoporum judicia, & negotia, atque querela; quam & majores Ecclesiarum questiones, quasi ad caput semper referenda sunt.* Gregorius VIII. lib. 2. registr. *Quod majores causa cujuscunque Ecclesiæ ad Apostolicam Sedem referri debeant.* Sixtus I. epist. 1. *Apostolice Sedis dispositione omnes majores Ecclesiarum causas canonum auctoritas reservavit.* Marcel. I. epist. 1. ad Episcop. Antioch. *A dispositione R. Ecclesiæ vos deviare non oportet, ad quam cuncta majora Ecclesiæ negotia (disponente gratiâ) iussa sunt referri.* Melchisedech ad Episcop. Hispan. *DE l'ordinatione ordinatum credimus, ut semper majores cause ad B. Petri Sedem confluerent.* Alia juris testimonia congesterunt A. Augustin. lib. 1. part. 1. titul. 10. Fr. Anton. Perez in *Pentat. fidei, volum. de potest. Episcop. cap. 5.*

2. (c) **Quam femina.**] Cum circumcisio ad feminas non spectaret, ut probat Læli. Bisciola lib. 5. *horar. success. cap. 14.* contra Strabonem, qui lib. ult. *geograph. cap. 6.* ex Muntero refert circumcisionem acceptam à Regina Saba apud Ægyptios in usu esse.

COMMENTARIUM.

3. **C**irca baptismum parvulorum, seu infantum varii fuerunt non solum hæreticorum, verum & Catholicorum errores. Eos incapaces esse baptismi, censuerunt Pelagiani, contra quos scripsit D. Augustinus lib. 4. *contra epist. Pelag. cap. 22.* Idem docuerunt Henriciani, & Pseudo-Apostoli, ut refert D. Bernardus epistol. 140. & *homil. 66. in Cantic.* Idem tenuerunt Martinus Lutherus lib. *adversus Cocleum*, Thomas Monet. apud Buleng. *adversus Anabapt. lib. 2. cap. 1.* qui affirmabant baptismum validè non conferri, nisi adultis illis, qui trigelimum annum attigissent; quâ aetate Dominum nostrum baptizatum fuisse

fertur. Quæ hæresis exorta est anno Christi 1527. ut referunt Joannes Cocleus in *actis Lutheri*, Bellarmin. lib. 1. *de baptismo, cap. 8.* licet jam similem hæresim suo tempore pullulasse referat D. Bernardus d. epist. 240. & in *Cantic. sermon. 66.* Calvinus lib. 4. *instr. cap. 16.* qui moventur sequentibus fundamentis. Primo, quia Dominus noster apud Mattheum cap. 28. precipit primùm docere, & postea baptizare. Igitur parvuli, qui non possunt doceri, nec baptizari valent. Secundo ajunt, quod reprobi non sunt baptizandi: sed multi ex infantibus evasuri sunt: igitur cavendum est ne prophane sacramentum pro nostram ignorantiam. Tertio, quia non datur baptismus absque poenitentia, cap. 1. *D. Marci, cap. 2. Actuum Apost.* ut infantes poenitere nesciunt: Ergo baptizari non possunt. Quarto, quia Dominus noster cum esset annorum triginta, baptizatus fuit, ut constat ex cap. 3. *D. Lucae*, ubi narrat Evangelista, baptismum Christi contigisse anno 15. Imperii Tiberii Cæsaris, quando ipse Jesus erat incipiens, quasi annorum 30. & ex canone 22. collectionis Martini Brachar. relato in cap. 1. 78. dist. probat Baronius in *apparatu*, & tom. 1. anno 31. & 34. n. 61. Ergo & omnes in ea aetate ad ejus exemplum baptizari debent. Quinto, nam baptismus est stipulatio bonæ conscientie. *D. Petrus epist. 1. cap. 3.* Sed infantes stipulari, aut promittere non possunt, l. 1. in princip. l. *mulier 70. ff. de V. O. l. 1. §. furiosum, ff. eodem*, & §. *infans, Instit. de inustibus*: Ergo nec baptizari. Tandem facit pro Anabaptitis textus in cap. *baptizandos, 58. de consecr. dist. 4.* ubi docetur, baptizandos oportere priùs dicere fidei symbolum: sed infantes illud recitare nequeunt: igitur nec baptizari.

Sed contrarium, immò parvulos infantes capaces esse baptismi, semper Ecclesia docuit: quod & sub anathematis denunciatione in contrarium tenentes definit Concil. Trident. *sess. 7. can. 12. 13. & 14.* & probatur hæc catholica veritas tribus argumentorum generibus. Primum sumitur à sacra Scriptura: Secundum à testimoniis Ecclesiæ, & ejus usu: Tertium à rationibus. Ex sacra pagina probatur primò ex figura Veteris Testamenti; nam circumcisio præfigurabat baptismum adeo manifestè, ut baptismus à D. Paulo dicatur circumcisio, *epist. ad Coloss. cap. 2. ibi: Sed in circumcisioe Christi, conspuitis eius baptismo.* Sed circumcisio dabatur infantibus, *Genes. cap. 17. Levit. cap. 22.* Igitur & baptismus, ut arguit Innocent. in *presenti.* Deinde ex necessitate baptismi apud D. Joan. cap. 3. præscripta, *ibi: Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei.* Quibus verbis, iam adulti, quam infantes comprehenduntur, ut communiter Ecclesiæ PP. docent, affirmantes, parvulos sine baptismo realiter susceptos, aut martyrio nequaquam cælum ingredi posse: quod etiam totius Ecclesiæ communis consensus firmavit.

firmavit, siquidem nunquam pro parvulis sine baptismo decedentibus sacrificium obtulit; nec illos ad Ecclesiasticam sepulturam admittere consuevit; unde Ecclesia sæpius definiuit, peccatum originale non posse parvulis per aliud remedium remitti, quàm per baptismum. Nec audiendus est Gerlon 3. tom. *serm. de nativ. consider. 2.* dum docet, parvulos solis orationibus parentum salvari posse: quam sententiam temerariam dixit Soto in 4. dist. 5. *quest. unic.* nam ut rectè advertit Vazquez 3. p. in 3. *dispnt. 151. cap. 3. in princip.* quamvis verum sit, DEUM posse id facere sine baptismo, cum non habeat potentiam suam sacramentis alligatam; si tamen non constet peculiari revelatione, illud cum aliquo factum fuisse, temerarium esset dicere salvari potuisse contra legem communem. Etiam minis rectè docuit Cajetanus ad D. Thomam 3. p. q. 68. *artic. 2.* parvulos sine tali baptismo, aut martyrio, quando eis baptismus conferri non potuit, salvari posse voto baptismi in fide parentum: quam opinionem temerariam dixit Catherinus *contra Cajetanum*; hæreticam Alfonso à Castro *de hæresibus, verbo Baptismus, hæresi 9.* Igitur si adeo magna est necessitas baptismi, ut absque eo nemo salvari possit, quomodo denegari poterat hoc sacramentum tot parvulis, qui quotidie decedunt. Rursus hæc Catholica doctrina probatur ex locis illis, ubi referuntur, baptizatas fuisse integras familias, ut *Actuum Apost. cap. 16.* ubi dicitur, *Lydia baptizata. & domus ejus*: & ibidem de custode carceris legitur: *Baptizatus est ipse, & omnis domus ejus continuo.* Et *epist. 1. ad Corinthios, cap. 1.* ait D. Paulus: *Baptizavi Stephanum domum;* cum in ipsis familiis necessariò plures essent infantes: igitur quia parvuli baptismi capaces sunt. Secundò expressis Ecclesiæ sanctionibus, & SS. PP. decretis relatis in Concil. Milevit. *can. 2. Placuit ut quicumque parvulos recentes ab utero matris baptizandos negat, anathema sit.* Extat in *cap. placuit 153. de consecr. dist. 4.* Concil. Gerundense *can. 5.* *Parvuli, qui nuper a materno utero editi sunt, si infirmi, ut assolet, fuerint, & lac maternum non appetunt, etiam eadem die, quâ nati sunt, si oblatis sunt, baptizentur.* Theodulf. Arel. *cap. 17.* *Si parvulus agrotans ad quemlibet presbyterorum baptismi gratia de cuiuslibet parochia allatus fuerit, ei baptismi sacramentum non denegetur.* Conc. African. circa tempora Bonifacii *can. 76.* Brachar. 2. *can. 7.* Viennense in *Clement. 1. de summa Trinit. docuerunt, & usum baptizandi infantes jam primis Ecclesiæ sæculis probarunt D. Clemens lib. 6. const. cap. 15.* B. Dionysius de *Eccles. Hierarch. cap. ult.* Justin. Martyr. *q. 56.* Syricus *epist. 1. ad Himerium, cap. 2.* Innocent. 1. *epist. 26. L. o. I. ad Episcop. Aquil. epist. 84. aliàs 16.* Gregorius Magnus *lib. 5. epist. 9. ad Joannem Cavalis.* Ambrosius, Cyprianus, Augustinus, & alii congesti à Pamelio in *not. ad D. Cyprianum, epist. 59. num. 2.* Illustrant Castro *adversus hæreses, verbo Baptismus.* Becanus *de baptismo, cap. 10. q. 1.* Baronius *anno 253. num. 16. & 259. num. 21.* Diana p. 3. *tract. 4. resol. 8.* Narbona *de etate, anno 1. q. 8.* Bellarminus *tom. 2. contr. cap. 9. de baptismo, Vazquez 3. p. in 3. dist. 154. cap. 1. & 2.* Gregorius de Valentia *4. p. tract. 1. de baptismo, q. 3.* Agidius de *Sacram. q. 68. artic. 9.* Vicecomes *de ritibus baptismi. lib. 2. cap. 1.* Nunno, Suarez, & Aragon ad *D. Thomam 3. p. q. 68. artic. 9.* Ratione etiam probatur prædicta doctrina; nam baptismus necessarius est

D. D. Gonzal. in *Decretal. Tom. III, Pars II.*

ad salutem omnibus habentibus peccatum originale, juxta D. Joannem supra relatum: sed parvuli sunt participes ipsius peccati: igitur debent esse capaces baptismi, ne plus possit culpa, quàm gratia, contra sententiam Apostoli ad Romanos *cap. 6.* Prosequitur alias rationes Bellarminus *d. cap. 9.* Unde Ina Rex Saxonum occiduum in legibus Ecclesiasticis, quæ habentur *tom. 17. Concil. Regiæ editionis, fol. 131. ita l. 2.* cavuit: *Infans intra triginta dies postquam in lucem prodierit, baptizator: id si non fiat, ter denis solidis culpam pensator: si prius vitam cum morte commiserit, quam sacro ungetur baptismate, rebus suis omnibus multator.*

Nec tunc obstant contrariæ sententiæ fundamenta. Non primum deductum ex *d. cap. 28. Marthæ*; nam ibi præscripsit Dominus ordinem, quem servare debebant Apostoli in conversione Gentilium, videlicet, ut prius instruerent eos, deinde baptizarent, postremò monerent, ut ejus præcepta custodirent; siquidem ordo servandus est, cum fieri potest, ut etiam ab Ecclesiâ diligenter servatur, cum adulti ad fidem veniunt: at si vel propter incapacitatem hominum, vel propter aquæ defectum non possint servari omnia, vel non eodem ordine, certè præstat aliquid servare, quàm nihil, veluti si quis esset in deserto cum homine gentili jam moriente, ubi non esset aquæ copia, posset eum docere, & instruere ut crederet; nec peccaret contra illud præceptum divinum: *Docete baptizantes;* quia illud intelligitur cum fieri potest. Quia ergo infantes sunt incapaces doctrinæ, sed capaces baptismi, maturatur in eis ordo præcepti, & prius baptizantur, ne forsitan decedant sine hoc unico præsidio, ac deinde cum adoleverint, docentur. Nec obstat secundum argumentum; nam si illud probat, deducitur, nec adultos omnes esse baptizandos; siquidem ex eis plures reprobi evadunt. Nec obstat tertium argumentum; nam poenitentia est necessaria in baptismo adultorum, de quo agebatur in dictis auctoritatibus D. Marci, & Actuum Apost. ob peccata actualia, quæ adulti commiserunt: originale peccatum non est materia poenitentia, ideo non desideratur in eo, qui tantum illud habet; de quibus adultis etiam accipiendus est textus in *d. cap. baptizandos, de consecr. dist. 4.* juxta veterem ritum recitandi symbolum à catechumenis, & nomen dandi; quem illustrant P. Faber *lib. 3. agonist. cap. 16.* Menardus in *notis ad lib. sacram. D. Gregorii, fol. 98.* Gazeus ad *Cassianum lib. 6. de incarn. cap. 3.* Nec favet contrariæ sententiæ exemplum Christi Domini; nam ut rectè respondit Nazianz. *sermon. in sanctum lavacrum,* non omnia, quæ Christus fecit, à nobis eodem modo peragi possunt, aut debent. Accedit nam Christus Dominus distulit baptismum ad annum trigessimum: tum quia non egebat ipse baptismo: tum quia non erat periculum; ne morte præveniretur. Adde etiam, quod Christus Dominus circumcisus fuerat in infantia. Nec obstat quintum fundamentum; verum enim est, tempore baptismi stipulationem intervenire, quando quidem qui Christianæ militiæ nomen dat, rogatur, *Credis?* Et respondet, *Credo:* & iterum, *Abrenuncias?* Et respondet, *Abrenuncio.* Synodus Laodic. *can. 48.* Synodus 6. Constantinop. *cap. 7.* Concilium Turon. *cap. 18.* Plura Josephi à S. Maria Carthus. *de cerem. bapt. cap. 18. & 21.* Inde etiam Tertul. *de spectaculis,* docet in baptismo sese

H h h 3

homi-

hominem DEO per sponfionem obligare : quâ phrafi utitur Catechifmus Romanus cap. 2. de *sacram. Baptifm. num. 2.* Considerat non malè malus alioquin Myftagogus Wifembach, *diff. 33. num. 3.* Unde exponit difficile locum Tertul. *de fuga in persequunt. cap. 12.* ibi : *Apud inferos emancipatio noſtra eſt, & ſtipulatio noſtra in caelis.* D. Joſephus de Retes in *repetit. pralect. de V.O. cap. 1. conſect. 6. num. 32.* Etcum infantes per ſe reſpondere nequeant, ſuſceptores eorum, id eſt patrini, id faciunt eorum nomine, fidem profitendo, & promittendo. D. Joan. Chryſoſtomus in *Psalmo 44.* ibi : *Sciat Sacerdos exigit ab infirma aetate pacta conuenta, & aſſenſiones, & minoris aetatis fidejuſſorum ſuſceptorem interrogat.* Tertul. *de Baptifm. cap. 18.* ibi : *Diſcat quiſque fidem Apoſtolicam, quam profeſſus eſt per ora geſtantium in baptifmo, cum ad annos intelligibiles venerit.* Smaragdus in *explicit. epifſola de Sabbatho Pentecoſt.* ibi : *Parvuli, quamvis necdum loqui poſſunt, tamen pro illis & conſitentur, & loquuntur, qui eos de lavacro fontis ſuſcipiunt: nec immerito dignum eſt, ut qui aliorum peccatis obnoxii ſunt, aliorum etiam conſeſſione, per miniſterium baptifmatis remiſſionem originalium percipiant peccatorum.* Illuſtrat Viccomes *lib. 1. de ritibus Baptifm. cap. 35.* Quatenus tamen ex promiſſione ſuſceptorum teneantur parvuli in adulta aetate eandem fidem ab eis promiſſam ſervare, expoſui in *cap. cum ſimus, de regul.*

6.

Manet ergo, cujuſcunque aetatis homines baptizari poſſe, & perperam Anabaptiſtas, eorumque aſſeclas, ſacramentum hoc parvulis negaſſe. Fuerunt tamen alii, qui etſi infantium baptiſmum agnoverunt, exiſtimarunt tamen infantes non eſſe baptizandos, niſi poſt octavam diem : de quibus D. Cyprianus *epiſt. 59.* ibi : *Quantum vero ad cauſam infantium pertinet, quos dicitis, intra ſecundum, vel tertium diem, quo nati ſunt, conſtitutos baptizari non oportere, & conſiderandam eſſe legem circumciſionis antiquae, ut intra octavam diem eum, qui natus eſt, baptizandum, & ſacrificandum non putares, longe aliud in Concilio noſtro omnibus viſum eſt.* Ex quibus verbis cognofcitur non ſolum error exiſtimantium baptiſmum differendum eſſe in octavam diem, verum & fundamentum hujus erroris : cum enim circumciſio, quae erat typus, & figura hujus ſacramenti, octavo die fieret, *Genefis cap. 17. & Levit. cap. 12.* Baronius anno 175. num. 120. & tunc nomen puero imponeretur, ut probatur exemplo Chriſti Domini, dum apud Lucan *cap. 2.* legitur : *Postquam conſummatis ſunt dies octo, ut circumciſi dederetur puer, vocatumque eſt nomen ejus Jeſus.* Ergo ut reſpondeat veritas figura, debet baptiſmus adminiſtrari ipſo octavo die. Accedit, nam Romani eundem morem ſequentes, nomina imponebant filiis maribus nono die, ſceminis octavo. Feſtus Pompejus *verbo luſtricus*, Plutarchus in *problem. quaſt. 102.* qui hujus moris anxie inquit cauſas. Macrobius *lib. 1. Saturn. cap. 1.* Polydorus Vergil. *de invent. rerum, cap. 4.* Alex. ab Alex. *lib. 1. dier. genial. cap. 8.* Illuſtrant D. Nicolaus de Caſtro in *l. unic. C. de capit. civium, num. 13.* D. Joſephus de Retes *lib. 1. opuſc. cap. 3. num. 2.* P. Faber *lib. 1. ſemeſtr. cap. 6.* Stuckius in *antiquit. conviv. lib. 1. cap. 16.* Beroaldus ad *Suetonium in Nerone, cap. 6.* Turneb. *lib. 3. adverſ. Cujacius in l. 52. §. 1. ff. de legat. 2. & ad titul. Cod. de inſirmand. panis calib. Meril.*

lib. 2. obſ. cap. 33. & 37. & lib. 3. cap. 33. Marcel. Dominatus in *dilucid. ad Sueton. in Nerone, cap. 6.* Viccomes *lib. 2. de antiquis baptiſm. ritibus, cap. 14.* Vigilius in *S. nominatim, Inſtitut. de exhered. liberor. Zerda ad Tertul. in Apolog. annotat. 267.* Nec ante nonum diem filius vitalis credebatur, ex ratione adducta à Plutarcho *ubi ſupra;* immò ſi ante ipſum diem decebat, parentibus non proderat, ut ex lege Papia decimam bonorum capere poſſent : eoque referendus eſt Ulpianus in *lib. regul. titul. de decimis*, dum ait : *Quod communis filius, filiarve poſt nonum diem amiſſus, unam decimam adſecit.* Quae verba ut apprimè capiantur, obiter adnotandum eſt, lege Juliâ, & Papiâ conſtitutum fuiſſe, ut vir ex teſtamento uxoris, viciffimque uxor ex teſtamento mariti, non niſi decimam bonorum partem, & tertiae partis uſumfructum capere poſſet, ut teſtis eſt Ulpianus *cod. tit. de decimis.* Aliquando tamen ex ejuſdem legis beneficio conjuges inter ſe non unam decimam tantum, ſed etiam duas, vel tres, & quandoque ſolidum capere poterant : duas decimas, ſi communem filium amiſſent; tres, ſi duos; ſolidum, ſi tres, modò mafculus poſt nonum diem, foemina poſt octavam decederent. Unde in dicto fragmento Ulpiani legendum eſſe, *poſt nonum diem*, jam notarunt Gothofredus & Cujacius *ibi*, Briſſonius *lib. 1. ſelect. cap. 9.* Connanus *lib. 9. comment. cap. 4.* Et apud Gothos etiam, ut parentes filiis ſuccederent, deſiderabatur, ut aquâ baptiſmi luſtratus, ultra decimum diem vitam ageret, *l. 17. tit. 4. lib. 4. legum Wiſigoth.* Hoc tamen ſufficit, ut ſit baptizatus, & vivat per vintiquatuor horas, *l. 15. Tauri*, quae eſt *lex 2. tit. 5. lib. 5. recopil.* immò & apud nos communi totius populi catholici conſenſu receptum eſt, ut elapſo octavo nativitatís die, & ſolemniter baptiſmum infantes, & nomen accipiant, ut referunt Quintil. Mandofius *de aetate cap. 1. num. 16. & 17.* Tiraq. in *l. ſi inquam, verbo Suſceperit, num. 16. C. de revocand. P. Gregorius lib. 9. ſynag. cap. 9. num. 26.* Lara *de vita hominis, cap. 11. num. 7.* Narbona *de aetate, anno 1. q. 9.* Ergo ante octavam diem infantes baptizari nequeunt.

Sed prorfus verius eſt, baptizari poſſe infantem ſtatim ac natus eſt, immò & dum in utero materni exiſtit, ſi operâ obſtetricis corpus abſcidi poſſit dum forma profertur. Valido enim tunc conferri baptiſmum, docuerunt Gabriel *in 4. diſt. 4. q. 2. artic. 3. dub. 2.* Victoria in *ſumma, tit. de baptifm. num. 32.* Suarez, & Aegidius ad *D. Thom. quaſt. 68. art. 11.* Bonacina *de baptifm. diſt. 2. q. 2. punct. 3. num. 25.* Prado *tom. 1. de baptifm. tract. 2. quaſt. 68. dub. 8.* & probatur auctoritate, & ratione : auctoritate præſentis textus, *ibi* : *Nec ſexum, nec aetatem excludens.* Et textus in *cap. neque quemquam, verſ. Unde, de conſecr. diſt. 4.* Ratione, quia qui in utero eſt, poſt tempus formationis, & animationis eſt homo vivens, & animal, juxta Philoſophorum ſententiam, *l. 1. §. ſi quis proximior, ff. unde cognat.* Tertul. in *apolog. cap. 9.* Lactantius *de opificio Dei, cap. 17.* Amaya *lib. 3. obſ. cap. 1. §. 3. ex num. 30.* qui enim in utero ſunt, verè ſi Philoſophica principia inſpicimus, in rerum natura ſunt; quamvis in bonis non ſint. Faber in *Papin. tit. 4. princ. 3. illat. 3.* Licet Stoici foetum portionem viſcerum matris eſſe putarent. Plutarchus *lib. 5. de placitis Philoſophorum, cap. 15. & 26.* Seneca *epiſt. ult. ibi* : *Maternorum viſcerum latens* omni.

omni. Juxta quorum scholam accipiendi sunt Papinianus in l. 9. ff. ad leg. Falcid. ibi: Partus nondum editus homo non recte fuisse creditur. Ulpianus in l. 1. §. 1. ff. de ventre inspic. ibi: Partus enim ante quam edatur, mulieris portio est, vel viscerum. Triphoninus in l. Cicero, ff. de penis, Marcell. in l. 2. ff. de mortuo infer. Sed apud Consultostalis pro homine non habetur, l. 2. ff. de mortuo inferend. l. in falcidia 9. ff. ad Falcidiam. Quare omnia jura in natiuitatis tempus collata partui referuntur, l. 3. cum aliis, ff. si pars hereditatis; & ideo dum in utero sunt, neque illis assignari libertus, l. ultim. ff. de assig. libert. neque potuit dari libertas, neque potuit competere, l. cum inter 14. C. de fideicommiss. libert. Notavi in can. Concilii Illiber. Unde cum foetus post animationem contraxerit peccatum originale, cap. regenerante 136. de consec. dist. 4. & non fit aliud remedium præter baptismum, cap. quisquis 137. cap. nulla 142. de consec. dist. 4. necessitudo dicendum est, foetum capacem esse baptismi fluminis, si aqua ad eum pervenire possit; vel sanguinis, si in odium Christianæ religionis occidatur, cap. firmissime 15. quest. 1. cap. baptismi vicem, de consec. dist. 4. docent ultra supra relatos Navarrus lib. 3. consil. ad hunc tit. consil. ultimo, Narbona de etate. anno 1. quest. 2. num. 19. Nec contrarium probant textus in cap. quicquid, 35. dist. cap. si ad matris 114. de consec. dist. 4. Nam textus illi loquuntur de baptismo matris prægnantis, ita ut aqua minimè attingat foetum in utero matris clausum, ut facillè constat ex dicto cap. si quicquid, ibi: Si ad hoc sacramentum accipiendum gravidam necessitas cogat. Et ex dicto cap. si ad matris 114. ubi disputatur, an inaneat baptizatus infans, cujus mater baptizata est, aliquo mortis urgente periculo, cum illum gestaret in utero. Denim Augustinus in utroque textu impugnat hæreticos, qui existimabant, baptismum matris diffundi etiam ad uterum, qui juxta Stoicòs pars viscerum matris est; & ideo negabant, mulierem prægnantem baptizari posse, quia simul foetus baptizatus credebatur; & si postea baptizaretur, iterabatur baptismum. Contra quos ita sanxerunt PP. Concilii Neocæsar. can. 6. in hæc verba: De prægnantibus, quod oportet eas baptizare quando volunt; nihil enim in hoc sacramento commune est paritura; & illi qui de ejus utero fuerit editus, qui uniuscujusque in illa confessione libertas arbitrii declaratur. Refelluntur etiam ex eo, quod infans in utero habet reverè distinctum corpus, distinctamque animam, l. partum 26. ff. de V. S. l. si aliena 10. §. final. ff. de usucap. cum aliis congestis à Carranza de partu, cap. 2. Merillo lib. 1. obs. c. 16. Unde peculiari benedictione benedici potest, ut variis exemplis firmat Rosveidus in onomast. verbo Benedictio. Nec etiam contrarium probat Ilidorus relatus à Gratiano in cap. qui in maternis, de consec. dist. 4. ubi ait sanctus, eum, qui in maternis uteris est, baptizari non posse; quia qui non est natus secundum Adam, non potest renasci secundum Christum. Nam omissis Greg. de Valentia disput. 4. quest. 1. punct. 2. Layman. 2. tom. tract. de baptism. cap. 3. num. 2. qui accipiunt Ilidorum juxta terminos, textus præcedentis, in quo agebatur de baptismo matris

prægnantis communicando foetui, vel non; dicendum est cum Præceptore Archipræsule Valentia, Ilidorum agere de foetu infotmi, & imperfecto, ante animationem, cum est tantum spes animantis, aut puerperium, ut dicitur in c. aliquando 7. c. quod verò 8. c. Moyses, 9. c. sicuti 10. 32. q. 2. cui verè convenit ratio adducta à D. Ilidoro videlicet, quod ipse, qui natus non sit secundum Adam, hoc est ad peccatum originale, non potest renasci per gratiam secundum Christum, quia ut agebat D. Augustinus epist. ad Dardanum, nemò nascitur spiritaliter, nisi prius nascatur naturaliter; id est natiuitate, quæ contingit per animationem foetus, quæ fit plerumque in viris quadragesima die conceptionis, in foeminis octagesima, ut pluribus relatis docet Narbona de etate, anno 1. quest. 2. Nec tunc obstat quod dicebamus de circumcissione, argumento deducto ab ea ad baptismum: nam cum in pluribus differant inter se, non valet argumentum à circumcissione ad baptismum deductum. Circumcisio enim non fuit instituta ad tollendum peccatum originale, sed tantum ut esset signum fœderis inter Deum, & Abrahamum ac posteros suos, Genesis cap. 14. vers. 11. & ut esset signum justitiæ per fidem acceptæ. D. Paulus ad Romanos cap. 4. vers. 11. Et ita circumcissionem non esse institutam in remedium peccati originalis, probant, & defendunt Bellarmin. lib. 2. de Sacram. in genere, cap. 15. & 17. Vazquez in 1. 2. disput. 130. cap. 2. Becanus in analog. cap. 14. Unde circumcisio non præfigurabat in omnibus baptismum, siquidem baptismus confert gratiam, fit per abluitionem, perficitur per invocationem sanctissimæ Trinitatis: quæ in circumcissione non contingebant, tantum enim circumcisio præfigurabat baptismum in eo, quod sicut circumcisio erat signum fecerens Judæos ab aliis, ita baptismus est signum, per quod Christiani ab infidelibus feceruntur: unde licet circumcisio deberet die octavo natiuitatis, non antea fieri, propter infantis teneritatem; tamen diutius differri poterat, ut contigit in circumcissione Josuè, cap. 5. vers. 6. & ita baptismus potest administrari ante, vel post diem octavam, quando citius, ne infans decedat cum peccato originali.

Ex supra traditis accipit lucem textus in cap. baptizari, §. dist. in illis verbis: Baptizari autem, vel enixam mulierem, vel hoc quod genuerit, si periculo mortis urgetur, vel ipsa hora eadem, quæ cap. baptizari, vel hoc quod gignitur, eadem quæ natum est, nullo modo prohibetur. Qui textus accipiendus est non de prima generatione, sed de secunda, id est, natiuitate ex utero matris; nam in utroque jure gignere idem est ac parere, l. qui filius 17. §. 1. ff. de leg. 1. cap. si mulier 2. eadem dist. 5. ubi verbum genuerit, extat pro pepererit: c. ad ejus 4. ead. dist. ubi sæpe sæpius idem probatur. Unde sensus Gregorii in dicto cap. baptizari, est, enixam mulierem eadem hora, quæ peperit; & partum eadem, quæ editus est, si periculum mortis adest, posse baptizari, non expectato solenni baptismi tempore, ne morte præoccupatus hoc unico peccati originalis remedio privetur, ut docetur in cap. ne quod absit 98. cap. placuit 111. cap. si qua 116. de consec. dist. 4.

§.

VERUM quidam ex hac solutione invenisse se credunt viam ad alias quaestiones, argumentantes ex eo, quod dicimus, parvulis in baptisinate peccatum originale dimitti, quod in adultis, dormientibus, vel amentibus peccatum, si baptizantur, ratione simili dimittatur. Cum enim neutri sentiant tunc, vel consentiant, dicunt idem in similibus judicandum. Hic vero dicimus distinguendum, quod peccatum est duplex, originale scilicet, & actuale. Originale, quod absque consensu contrahitur; & actuale, quod committitur cum consensu. Originale igitur quod sine consensu contrahitur, sine consensu per vim (a) remittitur sacramenti: actuale vero, quod cum consensu contrahitur, sine consensu minimè relaxatur. Sed adhuc quaeritur, quare non saltem originale peccatum amentibus, & dormientibus in baptisimo, sicut parvulis, dimittatur. Ad hoc est taliter respondendum, quod Dominus, qui totum hominem sanum fecit in Sabbatho, opus imperfectionis non novit, & ob hoc peccata non ex parte, sed ex toto dimittit. Praeterea poena originalis peccati est (b) carentia visionis divinae: actualis vero poena peccati est gehennae perpetuae cruciatus. Unde si primum dimitteretur alicui, altero non dimisso, talis non careret visione DEI, propter originale dimissum; & cruciaretur in gehennae perpetuae propter reatum criminis actualis. Sed haec tanquam impossibilia se minimè patiuntur; immò sibi mutuo adversantur. Interim vero quaeritur, utrum hujusmodi dormientibus, & amentibus Sacramenti saltem (c) character in baptisinate imprimatur, ut excitati à somno, vel ab aegritudine liberati, non sint denuò baptizandi. Sunt autem nonnulli, qui dicunt, quod sacramenta, quae per se sortiuntur effectum, ut (d) baptismus, & ordo, caeteraque similia, non solum dormientibus, & amentibus, sed invitis etiam, & contradicentibus, etsi non quantum ad rem, quantum tamen ad characterem, conferuntur. Cum non solum parvuli, qui non consentiunt, sed fidei, qui quamvis non ore, corde tamen dissentiant, recipiant sacramentum. Sed opponitur talibus, quod qui fuissent inviti, & reluctantes immersi, saltem ratione sacramenti ad jurisdictionem Ecclesiasticam pertinerent. Unde ad servandam regulam fidei Christianae forent rationabiliter compellendi. Verum id est religioni (e) Christianae contrarium, ut semper invitus, & penitus contradicens, ad recipiendam & servandam Christianitatem aliquis compellatur, propter quod inter (f) invitum & invitum, coactum & coactum alii non absurdè distinguunt: quod is, qui terroribus absque suppliciis violenter attrahitur, ne detrimentum incurrat, baptismi suscipit sacramentum; talis quidem, sicut & is, qui fide ad baptismum accedit, characterem suscipit Christianitatis impressum, & ipse tanquam conditionaliter volens, licet absolute non velit, cogendus est tamen ad observationem fidei Christianae. In quo casu debet intelligi decretum illud Concilii (g) Toletani, ubi dicitur, quod qui jam pridem ad Christianitatem coacti sunt, sicut factum est temporibus religiosissimi Principis (h) Sisebuti, quia jam constat eos sacramentis divinis asociados, & gratiam baptismi suscepisse, & chrismate unctos esse, & corporis Domini extitisse participes, oportet, ut fidem etiam, quam necessitate susceperunt, tenere cogantur, ne nomen Domini blasphemetur, & fides, quam susceperint, vilis, ac contemptibilis habeatur. Ille vero, qui nunquam consentit, sed penitus contradicit, nec rem, nec characterem suscipit sacramenti; quia plus est expressè contradicere, quam minimè consentire; sicut nec ille notam alicujus reatus incurrit, qui contradicens penitus, & reclamans thurificare idolis (i) cogitur violenter. Dormientes autem, & amentes, si prius quam in amentiam inciderent, aut dormirent, in contradictione perstiterant, quia in eis intelligitur contradictionis propositum (j) perdurare, si fuerint sic immersi, characterem nec suscipiunt sacramenti; secus autem, si prius catechumeni extitissent, & habuissent propositum baptizandi. Unde tales in necessitatis articulo consuevit (k) Ecclesia baptizare. Tunc ergo characterem sacramentalis imprimi operatio, cum obicem non invenit obstantem.

NOTÆ.

1. (a) **R**emittitur sacramenti. Antiqua fuit Originistarum haeresis, peccata per baptis-

num non tolli, sed tantum tegi, ut tamen morte detegerentur. Ita tenuit Proculus quidam Originista, teste Epiphano haeresi 64, quem errorem sequuti fuerunt Melesiani, ut Theodoretus auctor

auctor est *lib. 4. de fabulis hæreticor.* Idem delirium amplexi fuerunt innovatores veterum errorum. Lutherus in *antidoto Concil. Trident. sess. 5.* Kemnitius in *examine ejusdem Concilii* : quos aperte refellunt Bellarminus *lib. 1. de baptis. cap. 13.* Franc. Valens in *concord. juris. p. 1. in c. 2. 23. dist.* & eam hæresim damnavit Trident. *sess. 5. de peccato origin.* asserens, per baptismum tolli totum id, quod veram & propriam peccati rationem habet. Item Florentinum in litteris unionis, ubi pro effectu baptismi assignat remissionem peccati cujuslibet, tam originalis, quam actualis; & hoc in symbolo Concilia Nicænum, & Constantinop. profitentur ibi: *Credimus unum baptisma in remissionem peccatorum.*

2. (b) *Carentia visionis.*] Nec contrarium probat D. Augustinus relatus in *cap. firmissimè, 83. de consecr. dist. 4. in princip.* & præcipue in versiculo *Firmissimè*, ubi postquam tradiderat omnem hominem ex viro, & muliere conceptum, cum originali peccato nasci, id est concipi impietati subditum, & morti subiectum, subjungit, non solum adultos homines ratione utentes, verum etiam parvulos, qui sive in uteris matrum vivere incipiunt, & ibi moriuntur, sive cum de matribus nati sine sacramento baptismi de hoc sæculo transeunt, sempiterno igne puniendos. Nam accipiendus est Sanctus de pœna damni, & carentia visionis Dei; nam in sacra Scriptura, & apud Ecclesiæ Patres ignis nomine notatur pœna, aut vindicta gravis, quæcumque illa sit, *Psalmo 76. vers. 10.* ibi: *Ignem nos examinasti*, id est verberibus, & flagris, ut optinè notat ibi D. Basilus in *Psalmum 139. vers. 11.* ibi: *Cadent super eos carbones ignis.* Ubi D. Chryostomus ita inquit: *Carbones ignis, & ignem dicit supplicium, quod à superis mittitur.* Tradunt post alios Joannes Paiba in *doctr. sacr. Scrip. lib. 10. cap. 26. num. 1.* Granada *tom. 4. in 3. p. controvers. 2. tract. 1. dist. 1. num. 147.*

3. (c) *Charactèr.*] Certum enim est, baptismi peculiarem effectum esse characteris impressionem in anima; nam licet alia sacramenta tantum conferant gratiam; baptismus tamen præstat gratiam, & præbet characterem. D. Chryostomus *homil. 2. in epist. ad Ephesios*, ibi: *Porrò caractèrè Spiritus sancti nos insignavit.* D. Augustinus *lib. 6. de baptis. cap. 1.* dicit in generali Concilio approbatum: *Satis, inquit, eluxit Pastoribus Ecclesiæ Catholice toto orbe diffusa, per quos postea plenarii Concilii auctoritate originalis consuetudo firmata est, & ovem quæ foris errabat, & Dominicum caractèrè à fallacibus depraedoribus suis foris acceperat, venientem ad Christiane unitatis salutem, ab errore corrigi, à captivitate liberari, à vulnere sanari; caractèrè tamen Dominicum in ea cognosci potius, quam improbari.* Probat varis sacre pagine, & SS. PP. testimoniis Bellarminus *lib. 2. de Sacram. c. 20. cum sequent.* Unde convincitur Kemnitius, qui in *2. p. examinis Concilii*, Innocentium nostrum auctorem facit hujus vocis, *characteris*: cum jam temporibus SS. Augustini, & Chryostomi in usu esset: igitur peculiariter imprimitur character, quia per hoc sacramentum suscipiens efficitur novus homo distinctus ab aliis non baptizatis; accipit novam potestatem, & deputatur novo ministerio. Concil. Florent. ubi supra, Trident. *sess. 7. can. 7.* Etiam audiendus non est Sotus in *4. dist. 4. artic. 2. vers. Prima opinio*, asserens characterem hunc esse merum ens rationis,

neque esse ullam prorsus rem, neque entitatem ab anima quoquo pacto distinctam: quem refellit P. Mendo in *statera, dissert. 9. g. 1. num. 17.*

4. (d) *Baptismus, & ordo.*] Non inde inferas, esse in Ecclesia alia Sacramenta, quæ per se non fortiantur effectum; cum certum sit omnia sacramenta novæ legis per se effectum suum conferre ex opere operato. Concil. Constantinop. *1. in symbolo Milevit. cap. 2.* Trident. *sess. 7. cap. 8. & 15.* late probat Bellarminus *lib. 2. de sacram. cap. 7.* Ea verba præsentis textus *per se fortiantur effectum*, referenda sunt ad peculiarem effectum characteris, non verò ad alios effectus; quia proprium est sacramenti Ordinis, Baptismi, & Confirmationis, characterem imprimere, *cap. ad abolendam, de hæreticis.* Quod ex eo provenit, quia per hæc sacramenta novus homo constituitur, novum statum, novamque potestatem recipit.

5. (e) *Religioni christiana contrarium.*] Consonat textus in *cap. quia sincera, cap. sincera, de Judæis, 45. dist. cap. ad fidem, 25. quest. 3. cap. sicut Judæis, 15. de Judæis.* Nam certum est, neminem ad credendum compelli, nec ad religionem profitendam cogi, *d. cap. sicut Judæis 15.* ubi latius dicemus, *de Judæis.*

6. (f) *Invitum & invitum.*] Quod discrimen etiam agnoscit Alexand. III. in *cap. de muliere, de sponsal.* videlicet ut alia vis sit absoluta, alia conditionalis, ut exposui in *cap. 3. de his que vi.*

(g) *Toleranti.*] Quarti videlicet, *can. 59. relati in cap. de Judæis, 45. dist.* cui interfuisse ipsum Sisebutum malè retulit Roder. Sanctius Episcopus Palentinus in *ejus vita*, cum celebratum fuisset post eum sub Sisenando anno 681.

7. (h) *Sisebuti.*] Ivo Carnot. *p. 1. Decreti, cap. 276. & p. 13. cap. 94.* Burchardus *lib. 4. Decreti, cap. 82.* legunt *Sisenandi*: sed malè. Sisebuti enim tempore, id est anno Christi 613. Imperator Heraclius, mirus Astrologus, & Ariolorum vanitati deditus, cernens à circumcisis gentibus divino nutu Imperium esse vastandum, quod postea à Sarracenis, sive Mahometanis impletum fuit, ut referunt Aimoinus *lib. 4. hist. Franc. cap. 22.* Platina *de vitis Pontis in Adeo dato*, Joan. Mariana *lib. 6. de rebus Hisp. cap. 3.* Zamalloa in *compend. hist. Hisp. lib. 25. cap. 25.* Jacob. Bleda in *hist. Maur. lib. 1. cap. 12. pag. 36.* rogavit Theodoricum L-gatum Sisebuti, ut ipsum Regem induceret, ut Judæorum gentem omnibus exitialem ex universa Hispania expelleret, ut referunt Mariana *d. lib. 6. de rebus Hispan. cap. 3.* Ambrosius de Morales *lib. 2. cap. 13.* Padilla *hist. Eccles. cent. 7. cap. 10.* Genebrardus in *chronol. anno 623.* Joannes Gothus in *hist. Goth. lib. 16. cap. 14.* Quod & Dagoberto Regi Francorum ipsum Imperatorem suasisse referunt Baronius *anno 614. num. 42.* Gregorius Turon. in *hist. Franc. Aimoinus lib. 4. ejusdem hist. cap. 22.* Sisebutus protinus sequentem legem tulit: *Cum veritas ipsa petere, quærere, & pulsare nos doceat, præmonens, quod regnum cælorum violenti diripiant, in nullo est dubium, quod ille indulta gratis munus abhorreat, qui ad eam procedere ardenti animo non festinet. Proinde si quis Judæorum, de his scilicet, qui nondum sunt baptizati, aut se baptizare dispulerit, aut filios suos, vel famulos nullo modo ad Sacerdotem baptizandos remiserit, vel se, suosq. de baptisimo subtraxerit, & vel unius anni spatium post legem hanc editam quisquam illorum sine gratia baptis-*

maris

manu transferit: Horum omnium transgressor, quicquid ille reperit fuerit, & centum flagella decalvatus suscipiat, & debita mulctetur exilii poenâ: res tamen ejus ad Principis potestatem pertineant, qualiter si incorrigibilem durior ostenderit vita, perpetua in ejus, cui eas Princeps largiri voluerit, potestate permaneant. Extat in l. 3. tit. 3. lib. 12. legum Wisigoth. referunt S. Ildorus in chron. Goth. era 651. ubi de Sisebuto ita ait: Qui in initio regni sui Judæos ad fidem Christianam permoveans, emulationem quidem Dei habuit, sed non secundum scientiam; potestate enim compulsi, quos provocare fidei ratione oportuit. Lucas Tudensis in chron. mundi, Roderic. Toletan. lib. 1. de rebus Hispan. cap. 17. Alfonso Carthagenæ in anaceph. cap. 3. Bassæus in chron. anno 616. Et licet Sisebuti factum improbetur in præsentî canone 59. Concilii Tolet. tamen magnâ excusatione dignum est, ob rectum erga religionem catholicam zelum. Quo modo factum hoc Sisebuti exposuerunt Valentia tom. 3. disput. 1. quest. 10. punct. 6. I. Lipsius lib. de una relig. adversus dialog. vers. Divinum illud, Madera in Monarch. Hispan. cap. 6. fol. 41. Solorzanus tom. 1. de jure Ind. lib. 1. cap. 19. num. 86.

(i) Idolis cogitur.] Unde excusari potest Marcellini factum, quod refertur à Baronio anno 402. num. 12. videlicet Marcellinum vi præcisâ coactum idolis thutificasse.

(j) Perdurare.] Unde deducitur, voluntatem interpretativam sufficere; qui enim actualem intentionem habuit, licet postea in somnum incidat, aut furorem, nihilominus potest baptizari, aut Ecclesiæ reconciliari, cap. qui recedunt 26. quest. 6. Licet enim amentes, & dormientes voluntatem actualem non habeant, tamen censentur persistere in eadem voluntate, l. si is qui animo 27. ff. de acquir. poss. l. 3. §. si servus, ff. de usufrucap. Valentia lib. 2. illustr. in dict. l. 3. §. si furiosus.

(k) Consuevit Ecclesia.] Adhuc videlicet pendente tempore catechetis, aliâ si necessitas non adesset, expleri debet tempus catechesis, intra quod instruebantur in fidei mysteriis, cap. baptizari, cap. de catechumenis, de consecr. dist. 4. latè illustrat Vicecomes de ritibus baptisimi lib. 2. ferè per tot. & nos in can. Concilii Illib.

COMMENTARIUM.

10. **EX** hoc textu sequens communiter deducitur **Conclusio** traditur, & illustratur. **Conclusio** **Ex** assertio: Si amentes antea petierint baptismum, possunt baptizari; inviti verò baptizari characterem non recipiunt. Quam conclusionem probat textus in cap. qui sincera, cap. de Judæis, 45. dist. cap. ad fidem 25. quest. cap. qui recedunt 26. quest. 6. cap. solet, cap. egrotantes, de consecr. dist. 4. cap. sicut 15. de Judæis. Alia juris testimonia congesterunt Antonius August. in epit. jur. lib. 12. tit. 1. & 17. & lib. 22. tit. 8. Crespetius in summa, verbo Judæi. Illustrant ultra congestos à Barbosa in præsentî, D. Thom. 2. 2. quest. 80. art. 8. Suarez de Sacram. 3. p. disput. 154. cap. 1. Acunna in cap. de Judæis, dist. 45. Covar. 3. var. cap. 15. Hallier. de sacris elect. sect. 5. cap. 1. Balsamon in can. 48. Synod. Carthag. Albaspin. lib. 1. observ. cap. 9. Avendanno lib. 2. de metu, cap. 17.

11. **Impugnatur** Sed pro dubitandi ratione in præsentem assertionem ita infurgo: Ad baptismum nullo modo desideratur voluntas ex parte suscipientis: ergo

amentes, & dormientes, et si antea propositum baptismi non habuerint, baptizari valent. Antecedens probatur; nam infans nec judicium, nec voluntatem habet, l. 1. C. de falsa moneta, & omnia quæ vidit, ignorat, l. ult. ff. rem pupilli, l. pupillus, ff. de R. I. & æquiparatur furioso, §. furiosus, Instit. de immul. l. 2. ff. de jure codicil. plura Petrus Faber, & Gothofredus in l. in negotiis, ff. de R. I. sed infans baptizari potest. Concil. Milevit. can. 2. Gerund. can. 5. Brachar. 2. can. 7. Clem. 1. de summa Trinit. probavi superiori commentario. Igitur etiam amentes, & dormientes, et si antea baptismum non petierint, baptizari valent. Augetur hæc dubitandi ratio ex eo, nam dormiens quodammodo voluntatem, & judicium habet; siquidem ex delicto commissio tenetur, l. si servus 27. §. 9. ff. ad leg. Aquil. Ergo si ex delicto dormiens potest obligari, poterit etiam & baptismum recipere. Augetur tandem hæc dubitandi ratio ex cap. qui recedunt, in fine 26. quest. 6. ubi agitur de reconciliatione eorum, qui cum in gradu penitentis solennis essent, subito obmutuerunt: & ajunt PP. Concilii Arausic. quod poterunt reconciliari, sicut & baptizari, & circa amentes ita ajunt: Amentibus etiam quæcumque pietatis conferenda sunt. Ergo si omnia, quæ sunt pietatis, amentibus conferri possunt, etiam baptismus illis administrari valet.

Quâ dubitandi ratione non obstantem vera est præsens assertio, pro cujus expositione sciendum est, subiectum capax sacramenti baptismi esse quemlibet hominem viatorem, cujuscunque sexus, ætatis, vel conditionis, non baptizatum, habentem intentionem suscipiendi hoc sacramentum, sive veram, cum jam rationis juicio fruitur; sive præsumptam, cum ante rationis usum à parentibus baptismum traditur. Quam doctrinam pluribus Ecclesiæ decretis firmiter, & SS. PP. testimoniis probant Bellarminus tom. 2. controver. lib. 1. de baptisim. cap. 8. Becanus eodem tract. cap. 10. quest. 1. Gregorius de Valentia tom. 4. disput. 4. quest. 3. Summistæ, & Theologi Moralistæ de hoc Sacramento agentes, congesti à Martinez de Prado tom. 1. de Sacram. ut. de baptisimo, cap. de subiecto; nam sicut omnibus est necessarius baptismus, juxta illud Divi Joannis cap. 3. Nisi quis renatus fuerit; quia omnes in Adam peccaverunt, D. Paulus ad Romanos cap. 5. & 1. ad Corinth. cap. 15. ita omnibus convenit per januam Sacramentorum, videlicet baptismum, ingredi Ecclesiam, & regenerari. Deinde omnes PP. tam Ecclesiæ Latine, quam Græcæ, hæc sententiam deducunt ex illis verbis Christi Domini apud Matthæum cap. ultim. Docete omnes gentes, baptizantes eos. In quibus Christus Dominus minus absolute docuit, quæcumque gentem esse capax hujus sacramenti: igitur quilibet homo, cujuscunque ætatis, aut conditionis sit, capax est hujus sacramenti. Dixit quilibet homo, ut excludatur animalia, & alia insensibilia, quæ cum peccatum originale non contraxerint, quod ex Adamo traducitur, Trident. sess. 5. cap. 3. & sess. 6. cap. 3. & expertia rationis sint, incapaces sunt hujus Sacramenti, ut de sarris, & brutis etiam natis ex femina & animali, post D. Thomam docent Trullench. lib. 2. de baptisimo, cap. 1. dub. 6. num. 2. Dicastillo, Caudicus, & Bonacina relati à Leandro de sacram. baptism. disput. 5. quest. 2. Circa monstrum vero non

Handwritten notes:
 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20.
 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30.
 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40.
 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50.
 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60.
 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70.
 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80.
 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90.
 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

consentiunt Moralista, aliis affirmantibus capax esse baptismi, aliisque quamplurimis negantibus. Sed pro eorum conciliatione, atque huius dubii resolutione dicendum est, monstrum pluribus modis considerari posse, aut genitum ex homine, & animali; & tunc baptizari non posse, recte affirmat Henriquez lib. 4. *summa*, cap. 21. licet eo casu baptismum rite administrari posse sub conditione si capax sit, teneat post Dicastrillum, & Castrum Palaum Leander ubi supra, *questione 3.* vel si genitum ex viro, & foemina portentum, seu prodigium nascatur, ut si mulier contra formam generis humani vitulum enixa sit, de quo partu loquitur Consultus in l. non sunt liberi 14. ff. de statu homin. & tunc DD. communiter discrimen constituunt inter monstrum, quod caput ferinum habet; & inter illud, quod humanum caput habet, & caetera membra ferina: Primo casu monstrum baptizari non posse affirmant, secundo vero casu baptismum administrari posse docent. Ita Navarrus, Bonacina, & Comitulus relati à Leandro supra, *quest. 4.* ex earatione, quia caput principalis hominis pars est, l. cum in diversis 44. ff. de relig. in hoc tamen casu differendum esse baptismum per aliquod tempus, ut melius cognosci possit monstri natura, proximè laudati DD. affirmant. Aliquando verò partus non prodigiolosus, sed portentosus nascitur, cum videlicet forma hominis non deest, sed in aliquo peccavit natura; quia servatâ humani partus formâ membrorum officia ampliavit, ut si cum tribus manibus, oculisve, aut si cum pluribus digitis partus edatur: de quo portentoso partu loquuntur Consulti in dist. l. non sunt liberi, in fine, l. hoc tantum 38. l. quaree 135. ff. de S. V. junctis traditis à Carranza de partu, cap. 17. Torreblanca lib. 5. de iure spirit. cap. 8. Arellano cap. 8. de iuris ratione, lib. 2. capit. 5. per tot. & lib. 2. *singula* cap. 2. D. Joseph. de Retes lib. 1. opusc. cap. 1. nam isti portentosi partus veri liberi sunt, l. ultum. part. 23. partit. 4. ubi de partu prodigiolo, & portentoso ita ait Alfonso Rex: No deben ser contados fijos los que nacen de la muger, y no son figurados como homes, asi como si huviesen caueca, o otros miembros de bestia: mas si la criatura nace en figura de home, maguer aja miembros sobejanos, o menguados, no le empeece. Portentosus ergo partus baptizari potest, qui homo est, licet superflua habeat membra: & si nascatur cum duobus capitibus, ita ut certum sit, esse distinctas personas, quia dormiente uno capite, aliud vigilat, & movetur, seorsim singula membra baptizanda sunt; & si certò deprehendi non possit, duas esse personas, tunc absolute baptizanda est pars illa, quæ ad unam animam pertinet; reliquæ verò partes sub conditione, non verò absolute sunt baptizandæ, ut post Marsilium, & Vazquez docet Diana p. 9. tract. 6. resol. 30. in fine.

13. Diximus etiam hominem baptizandum debere esse viatorem, id est vinum, non defunctum; quia mortuus baptizari non potest. Concil. Carthag. 3. can. 6. ibi: Cavendum est, ne mortuos baptizari posse fratrum infirmitas credat. Ubi hæresim Marcianistarum condemnari refert Baronius tom. 4. anno 368. & notavi in can. 37. Concilii Illiber. Nam cum certum sit, animas à corporibus separatas justificari non posse, nec mereri, juxta illud Ecclesiastici cap. 14. Ante obitum operare iustitiam, quia non est apud inferos in-

venire cibum. Joannis cap. 9. Venit nox, in qua nemo potest operari. Luca cap. 15. Jam non poteris amplius villicare. Probat Bellarminus de purgat. lib. 2. Non contrarium docet D. Paulus 1. ad Corinth. cap. 15. ibi: Quid faciant hi, qui baptizantur pro mortuis, si mortui non resurgunt? Unde deducebant Marcionista, & Cataphyges mortuos valide baptizari. Refert Baronius anno 57. num. 164. & 146. num. 12. & 173. num. 4. Turrianus pro canonibus lib. 4. cap. 14. Nam omnis variis interpretationibus adductis à Castro de hæresibus, verbo Baptismus, Sebast. Medices eodem tract. & verbo, Cornelius à Lapide in eodem textu, Agido de Sacram. disput. 11. dub. 1. Vazquez 2. tom. 3. part. disput. 157. cap. 3. dicendum est, apud Apostolum baptizari pro mortuis idem esse ac baptizari à mortuis, hoc est à contactu mortui eluendo & purgando se. Nam cum cap. 19. Numeror. præcipitur, ut qui tangeret corpus mortui, immundus censeretur, donec ablueretur modo ibi præscripto, de quo ritu agitur cap. 34. Ecclesiast. Qui baptizatur à mortuo, & iterum tangit mortuum, quid proficiat lavatio ejus? D. Paulus ad adstruendam, & probandam carnis resurrectionem utitur prædicto argumento; non tamen loquitur D. Paulus de sacramento Baptismi, quod mortui recipere nec per se, nec per alios possunt, ut notavi in dist. can. 37.

His suppositis ratio præsentis decisionis est, hominem invitum baptizatum baptismum non recipere; amentem verò, & dormientem, si ante somnum aut amentiam baptismum petierint, posse rite, & valide baptizari: nam cum in baptizando desideretur voluntas, juxta illud præceptum Domini: Qui crediderit, & baptizatus fuerit; ideo nemo tenuens, & invitum baptizari debet. Faciunt D. Bernardus sermon 66. in Cantarica, ibi: Fides suscipienda est, non imperanda. Tertul. ad Scapul. ibi: Non est religionis cogere religionem, quæ sponte suscipi debet, non vi. Theodor. apud Cassiodor. lib. 2. var. ibi: Religionem imperare non possumus, quia nemo cogitur, ut credat in christum. Dicemus latius in cap. sicut Judæi, de Judæis. Sed cum quis petit baptismum, licet postea in amentiam incidit, semper præsumitur perseverare in eadem voluntate, juris interpretatione. Quare rectè in præsentî docetur, eum baptizari posse, si antea baptismum petierit. Unde dormiens retinet possessionem, l. nunquam 31. §. si servus, ff. de usucap. quia in eo non deficit animus, sed quietus, ut ait D. Thomas 1. part. *quest. 48. artic. 3. in corpore*, & in lib. de somno, & vigilia, *quest. 1. & 4.* Est enim brevis, & temporalis remissio animi, non defectio, teste Cicero lib. 7. de divin. Similiter furiosi retinent possessionem ex juris aequitate, l. 1. §. furiosus, leg. nunquam 31. §. si servus, l. iusto 44. §. cum quis ff. de usucap. Giphanius in l. si is qui 27. ff. de acquir. poses. Valentia ad illum titul. tract. 2. c. 6. n. 9. Facit Concil. Illiber. can. 45. in illis verbis: Qui aliquando fuerit catechumenus per infinita tempora, & nunquam ad Ecclesiam accesserit, si eum de Clero quisquam agnoverit voluisse esse Christianum, aut testis aliqui extiterint fideles, placuit et baptismum non negari, eo quod in veteri homine deliquisse videatur. Pro cuius canonis expositione plura in ejus notis adduximus.

Nec obstat dubitandi ratio supra adducta, pro cuius solutione, omnis traditis superiori commentario, dicendum est, verum esse in infantibus

14. Traditur ratio decidendi.

15. Dissolvitur dubitandi ratio.

fantibus non dari actualem voluntatem suscipiendi baptismum; dari tamen ex persona susceptoris, seu patris, ut probavi in commentario antecedenti. Nec obstat augmentum ipsius dubitandi rationis, deductum ex d. l. si servus 27. §. 9. Nam omnia difficultate, an in ejus textus specie detur actio utilis, an verò directa, quam examinat D. Joan. Suarez lib. 2. ad leg. Aquil. cap. 2. sect. 2. dicendum est, tunc dormientem ex delicto teneri, quando aliqua præcessit culpa, saltem in non præcavendo damnum; aliàs enim si nulla præcessit culpa, dormiens ex delicto non obligatur, ut latius prosequuntur Paulus Zachias lib. 2. qq. medicolegal. tit. 4. cap. 12. Farinac. in praxi, quest. 98. ex num. 62. Covar. in Clement. si furiosus, 3. p. in princip. num. 7. Gomez lib. 3. var. cap. 1. num. 74. unde cum in ea specie culpa præcessisset in non extinguendo igne, dormiens de incendio sequuto tenetur. Nec etiam obstat textus in dist. cap. qui recedunt, §. fin. nam omnia solutione Glossæ ibi, verbo *Amentibus*, quæ asserit tibi PP. agere de hominibus amentibus ita natis, qui possunt ad opera pietatis admitti, dicendum est, textum illum esse accipiendum de amentibus illis, de quibus in præfati textu agitur, qui ante amentiam baptismum petierunt: vel etiam textus ille accipi potest de illis operibus pietatis, quæ voluntatem, & consensum in suscipiente non exigunt.

Sed supra traditis primò obstat textus in can. 12. Concilii Neocæs. ibi: *Si quis in aegritudine constitutus fuerit baptizatus, presbyter ordinari non debet; non enim fides illius voluntaria, sed ex necessitate est, nisi forte postea ipsius studium, & fides probabilis fuerit, aut hominum raritas cogat.* Ex quibus deducitur, eum, qui in aegritudine baptizatur, non ex voluntate baptismum suscipere. Igitur non rectè dicimus, ex voluntate interpretativa baptismum ritè conferri illis, qui postquam petierunt baptismum, in aegritudinem, aut amentiam inciderunt. Pro cuius canonis expositione, qui eisdem verbis reperitur apud Gratianum in cap. unic. 57. dist. dicendum est, quod licet illi, qui in aegritudine positi baptizantur, verum recipient baptismum; tamen irregulares sunt, quia quodammodo urgente mortis periculo fidem susceperunt, qui appellantur grabatarii in can. 8. Concil. Alisiod. notavit Menardus in not. ad lib. sacram. D. Gregorii, fol. 161. clynici à D. Hieronymo, & Cypriano, quos refert, & explicat Spondanus ad Baronium anno 254. num. 4. Quare & de ipsorum baptismo aliquando dubitavit Cornelius Papa in epist. ad Fabianum Antioch. Episcopum, apud Eusebium lib. 6. hist. Eccles. cap. 35. notavi in can. 37. Concilii Illib. Unde Patres in eo canone in aegritudine baptizatum tantum à sacris ordinibus remotent, non tamen jubent ipsum iterum baptizari.

Secundò supra traditis obstat Concilium Tolet. 8. can. 7. ubi cum agatur de Sacerdotibus, qui ad conjugia, moresque sæculi redierunt, & quomodo illi compefcendi sint, ajunt PP. Hispaniæ, quod nullo modo possunt deserere votum jam emissum: quod probant exemplo eorum, qui jam baptizati sunt, qui fidem deserere non possunt, & hæc referunt difficilia verba: *Baptismatis inappreciable donum est; semper, & sepe non solum nolentibus, verum & quod majus est, nescientibus impartitur.* Ex quibus expressè deducitur, nolentibus, & inscientibus sacramentum

baptismi ritè ministrari; ergo quia ritè, & validè baptismus amentibus, dormientibus, immò etiam invitis ritè, & validè conferri potest. Cui difficultari respondendum est, verba illa, *nescientibus, & nolentibus*, referenda esse ad parvulos, & amentes; licet enim illi nesciant, illi verò renuant pro tunc; nihilominus ex supra traditis ritè illis conferitur baptismus propter voluntatem, quæ saltem interpretativa adelt in amente, & quæ suppletur per susceptorum, seu patrum in parvulis. Unde tunc verum est, nescientibus, & amentibus gratiam baptismi conferri. Aliiter explicat Barbosa voto 37. num. 14.

Tertiò hucusque traditis obstat textus in can. 48. Synod. Carthag. 1. in illis verbis, prout extant apud Balsamonem: *Deus, qui sunt infirmi, ut qui ita sunt infirmi, qui quidem pro se respondere non possunt, tunc baptizentur, quando sua sponte de se testimonium proprio periculo dixerint.* Ex quibus constat, desiderari in ægroto, aut obmutecente voluntatem actualem suscipiendi baptismum: ergo non sufficit voluntas interpretativa, ut subito obmutescens, vel in vita discrimine positus baptizetur. Augetur hæc difficultas ex canone 43. Concilii Carthag. 3. relati in cap. ægrotantes, de consecr. dist. 4. ubi asseritur, quod si ægrotantes per se respondere non possunt, aliorum testimonio adjuventur. Pro cuius difficultatis solutione dicendum est, in adversa valetudine baptizari posse, si dum propriam voluntatem expriment, ore fidem profiteri, & promittere possint. Si autem propriam voluntatem exprimere nequeant, nec ante aegritudinem baptizari efflagitaverint, baptizari nequeant, cum nec interpretativa voluntas adit: si verò dum sanæ mentis fuerint, baptismum petierint, licet postea fidem expressè profiteri nequeant, si tamen adsint testes, qui referant ipsum ægrotantem baptismum petiisse, ritè baptismus conferri potest, cum constat extestium depositione de ipsius baptizandi voluntate, ut jam probavi in can. 37. Concilii Illiber.

Quartò obstat canon 6. Concilii Carthag. 3. in illis verbis: *Cavendum est etiam, ne mortuos baptizari posse PP. infirmus credat, quibus nec Eucharistiam dare licitum est.* Qui canon omnino prorsus dubitandi ratione carere videtur, si ut supra diximus, in suscipiente baptismum desideretur voluntas. Pro cuius canonis explicatione sciendum est, jam ipso Ecclesie initio, impium morem, seu errorem nonnullos invaluisse baptizandi catechumenos ante baptismum mortuos, absconso aliquo sub lecto, ut refert S. Chrysost. homil. 40. in epist. 1. ad Corinth. in hæc verba: *Postquam catechumenus gustat aqua ex excessu, sub lecto mortui absconso aliquo, qui venit, accedunt ad mortuum, & alloquuntur, & rogant, volitné accipere baptismum: deinde illo nihil respondente, qui est absconso interne, pro illo dicit, se velle baptizari: & sic enim baptizant pro eo qui excessu, ac si in scena luderent.* Cujus abusus meminit Apollolus 1. ad Corinth. cap. 15. illis verbis: *Quid facientis, qui baptizantur pro mortuis? Quem locum fuscè exponunt Basil. Legion. quest. 3. expol. cap. 5. Theoph. Rayn. tom. 15. in Hierool. sect. 1. punct. 11. quem errorem sequuti fuerunt Marcianista, ut probavi in dist. can. 37. Illiber. & eos optimè refellit S. Fulgentius de bapt. Exliop. cap. 9. Mortuos propterea non baptizamus, quia omne peccatum, sive originale, sive actuale, simul*

16.
Exponitur
canon 12.
Concil.
Neocæsar.

17.
Exponitur
Concil. To-
let. 8. can. 7.

simul est anima, carnisque commune, nihil eorum dimittitur, si à carne sua anima separatur. Omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut recipiat unusquisque propriam corporis, sive bonum, sive malum. Anima itaque sine carne nullà ratione salvatur, quæ peccavit in corpore, nec credit eam esse in corpore: ac per hoc malum recipit, quod gessit

in corpore; non bonum, quod in corpore constituta non gessit. Caro quoque sine anima non potest baptizari, quia nec remissionem peccatorum accipere, nam res quæ non vivit, sicut nec peccare, ita patientiam peccati habere non potest. Notavit Zetia in advers. c. 144. Novatimus lib. 1. sched. c. 9. quem errorem ut damnarent PP. dictum canonem eadere.

C A P U T IV.

Idem (a) Metensi Episcopo.

DEbitum officii pastoralis exsolvis, cùm in dubiis juris articulis responso Sedis Apostolicæ postulas edoceri. Sanè per tuas nobis litteras intimasti, quod quidam Judæus in mortis articulo constitutus, cùm inter Judæos tantùm existeret, in aquam seipsum immergit dicendo: Ego baptizo me in nomine Pa. & Fi. & Spi. san. Nunc autem quæris, utrum ille Judæus in devotione christianæ fidei perseverans debeat baptizari. Nos autem fraternitati tuæ taliter respondemus, quod cùm inter baptizantem, & baptizatum debeat esse discretio, sicut ex verbis Domini colligitur dicentis Apostolis: Baptizate omnes gentes in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti; memoratus Judæus est ab alio baptizandus, ut ostendatur, quod alius est qui baptizatur, & alius qui baptizat: ad quod etiam designandum ipse Christus, non à se ipso, sed à Joanne baptizari voluit: quamvis si talis continuò decessisset, ad patriam protinus evolasset per (b) sacramenti fidem, et si non propter fidei sacramentum. In baptismo quippe illa spiritualis generatio celebratur, quia nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non introibit in regnum cælorum: & sicut in carnali generatione, quæ proles ex viro, & femina nascitur, alius est, qui carnaliter gignit, & alius, qui carnaliter gignitur: sic & in sacramentali generatione, quæ soboles ex aqua & Spiritu sancto renascitur, alius debet esse qui spiritualiter generat; & alius, qui spiritualiter generatur. Sanè cùm corpus exterius, sive cor interius baptizatur, oportet ut utrobique paternitas, & filiatio valeant inveniri, quibus baptizatus, & baptizans ad invicem referantur.

N O T Æ.

1. (a) **M**etensi.] Ita etiam legitur in tertia collectione, sub hoc tit. cap. 3. Theodorico videlicet Præsuli 57. ipsius Ecclesiæ: de diocesi Metensi nonnulla notavi in c. 14. de cleric. non resid. (b) **S**acramenti fidem.] Ut dicimus in cap. 2. infra de presby. non bapt.

COMMENTARIUM.

2. **I**n hoc sacramento, sicut in aliis legis Gratia, si Eucharistiam excipias, suscipiens eget ministro à se distincto; quia nemo seipsum baptizare valet, ut in præfati dicitur, & docent plures congesti à Barbosa in præfati; quia inter dantem, & accipientem debet esse realis distinctio, cap. final. de instit. cap. per nostras, de jurepatron. l. ius dandi, & S. Prætor ff. de tut. & curat. P. Gregorius de elect. cap. 7. J. i. Labor variat. Incub. tit. 4. cap. 6. num. 18. Quis autem sit minister ordinarius hujus sacramenti, exponemus in cap. 1. de presby. non baptizato. Dixi si Eucharistiam excipias, quia eam non solum sacerdotes à seipsis recipiunt, verùm & laici sibi ipsis communionem dabant. Palladius cap. 143. de Sylvania; ibi: Ecce ago annum atatis sexagesimum, præter extrema manus mearum, (& hoc propter communionem) non pos meum aquam

tergit. Cyrillus Hierosolym. catechesi. mystag. Accedens ad Eucharistiam non expansis manuum volis accede, nec distinctis digitis sed sinistram vel uti sedem quandam subjicias dextra, quæ tantum Regem suscipitura est, & concava manu suscipe corpus Christi. dicens, Amen. Ponebantur autem manus in formam crucis, ut expressè definitum in sexta Synodo, can. 101 ibi: Si quis voluerit synaxis tempore communicari purissimo Christi corpore, manus in crucis formam figurans sic adcat, & suscipiat gratia communionem. Eos enim, qui pro manu vascula quadam aurea, vel ex alia materia construunt ad susceptionem divini doni, & per illa immaculatam communionem suscipere volunt, nullo modo admittimus, ut qui præferant materiam inanem homini Dei imagini. Damascenus lib. 4. de fide orthodox. cap. 14. Ardenti cupiditate ad eum adcamus, manibusque in crucis formam compositis, crucifixi corpus suscipimus. Viri tamen cava, nudaque manu Eucharistiam excipiebant, formina verò non nisi linteamine, D. August. serm. 252. de tempore. Omnes viri, quando communicare desiderant, lavant manus suas; & omnes mulieres nitida exhibent linteamina ubi corpus Christi accipiant. Concil. Alifiod. can. 36. ibi: Non licet mulieri nuda manu Eucharistiam sumere. Quod linteamen Dominicate appellatur in can. 42. ipsius Concilii, ibi: Unaqueque mulier suum habeat Dominicale quando communicat. Illustrant latè Rosvveidus in Onomast. verbo